

Cuprins

Abrevieri.....	XVII
----------------	------

Titlul I. Dreptul de moștenire Considerații generale privind cadrul de reglementare și regimul juridic aplicabil	1
---	----------

Capitolul I. Noțiuni introductive privind moștenirea și deschiderea moștenirii	1
Secțiunea 1. Justificarea instituției și importanța acesteia în dreptul civil.....	1
§1. Vechimea instituției juridice – fundament al importanței acesteia	1
§2. Cadrul legal de reglementare	5
Secțiunea a 2-a. Noțiunea de moștenire și felurile moștenirii	6
§1. Reglementare relevantă.....	6
§2. Delimitări conceptuale	6
2.1. Conceptul de moștenire	6
2.2. Conceptul de defunct	7
2.3. Conceptul de succesor sau moștenitor	8
2.4. Conceptul de masă succesorală.....	8
§3. Felurile moștenirii	9
3.1. Felurile moștenirii sub incidența Codului civil din 1864.....	9
3.2. Felurile moștenirii sub incidența Codului civil actual	10
Secțiunea a 3-a. Caracterele juridice ale transmisiunii moștenirii	13
§1. Considerații introductive. Enumerare caractere	13
§2. Transmisiune pentru cauză de moarte (<i>mortis causa</i>).....	13
§3. Transmisiune universală.....	14
§4. Transmisiune unitară.....	15
§5. Transmisiune indivizibilă.....	19
Secțiunea a 4-a. Deschiderea moștenirii	20
§1. Reglementare relevantă.....	20
§2. Data deschiderii moștenirii și importanța sa	21
§3. Locul deschiderii moștenirii succesiunii	22
3.1. Reglementare relevantă.....	22
3.2. Noțiunea de loc al deschiderii moștenirii. Regula în materie și excepții	24
Capitolul II. Condițiile generale ale dreptului de a moșteni.....	27
Secțiunea 1. Considerații generale.....	27
§1. Reglementare relevantă.....	27
§2. Noțiunea de condiție de a moșteni. Enumerare	27
Secțiunea a 2-a. Capacitatea de a moșteni – condiție generală a dreptului la moștenire	28
§1. Reglementare relevantă.....	28

§2. Noțiune.....	30
§3. Persoane care au capacitate succesorală.....	30
3.1. Persoanele fizice în viață la data deschiderii succesiunii.....	30
3.2. Persoanele dispărute	32
3.3. Persoanele concepute, dar nenăscute la data deschiderii moștenirii	32
3.4. Persoanele juridice	33
§4. Persoanele care nu au capacitate succesorală.....	34
4.1. Persoanele fizice predecedate și persoanele juridice desființate.....	34
4.2. Comorienții și codecedații	34
Secțiunea a 3-a. Vocația la moștenire – condiție generală a dreptului de a moșteni	35
§1. Reglementare relevantă.....	35
§2. Noțiune. Accepțiuni	35
Secțiunea a 4-a. Nedemnitățile succesorală – condiție generală negativă a dreptului la moștenire	37
§1. Reglementare relevantă. Legea aplicabilă.....	37
1.1. Cadrul de reglementare	37
1.2. Legea aplicabilă	38
§2. Noțiunea de nedemnități succesorală și caracterele juridice	39
§3. Formele nedemnității succesorală	40
3.1. Nedemnitățile de drept	41
3.2. Nedemnitățile judiciare	42
§4. Efectele juridice ale nedemnității	44
4.1. Considerații generale	44
4.2. Efectele nedemnității față de nedemn	45
4.3. Efectele nedemnității față de descendenții nedemnului	45
4.4. Efectele nedemnității în raporturile cu terți	46
4.5. Înlăturarea efectelor nedemnității	47
Titlul II. Moștenirea legală	49
Capitolul I. Moștenirea legală. Noțiune și principii	49
Secțiunea 1. Noțiunea de moștenire legală	49
§1. Reglementare relevantă.....	49
§2. Noțiune și fundament	49
§3. Condițiile speciale ale moștenirii legale.....	50
3.1. Enumerare.....	50
3.2. Vocația succesorală legală	50
§4. Reciprocitatea vocației generale legale	51
§5. Vocația succesorală concretă (efectivă)	51
Secțiunea a 2-a. Principiile generale ale devoluțiunii legale a moștenirii	52
§1. Reglementare relevantă.....	52
§2. Delimitări conceptuale. Preliminarii	53
§3. Principiul chemării la moștenire în ordinea claselor de moștenitori legali	54

§4. Principiul proximității gradului de rudenie între moștenitorii din aceeași clasă (proximior excludi remotiorem)	56
§5. Principiul egalității între rudele din aceeași clasă și grad chemate la moștenire.....	57
Secțiunea a 3-a. Reprezentarea succesorală.....	58
§1. Reglementare relevantă.....	58
§2. Noțiune.....	59
§3. Domeniu de aplicare	59
3.1. Persoane care beneficiază de reprezentarea succesorală.....	60
3.2. Persoane care pot fi reprezentate	60
3.3. Reprezentarea operează doar în cazul moștenirii legale	60
§4. Condițiile reprezentării succesurale	60
4.1. Condiții privitoare la persoana reprezentatului.....	61
4.2. Condiții privitoare la persoana reprezentantului.....	62
§5. Efectele reprezentării succesurale	62
5.1. Considerații generale	62
5.2. Efectele reprezentării succesurale.....	63
Capitolul III. Clasele de moștenitori.....	66
Secțiunea 1. Clasa I de moștenitori – descendenții defunctului.....	66
§1. Reglementare relevantă.....	66
§2. Noțiune și domeniu de aplicare.....	66
§3. Întinderea dreptului la moștenire	67
§4. Caracterele juridice ale dreptului de moștenire al descendenților.....	68
Secțiunea a 2-a. Clasa a doua de moștenitori legali (clasa mixtă) ascendenții privilegiați și colateralii privilegiați.....	69
§1. Reglementare relevantă.....	69
§2. Noțiune și domeniu de aplicare.....	70
§3. Ascendenții privilegiați	71
§4. Colateralii privilegiați	72
Secțiunea a 3-a. Clasa a treia de moștenitori – ascendenții ordinari.....	75
§1. Reglementare relevantă.....	75
§2. Ascendenții ordinari.....	75
Secțiunea a 4-a. Clasa a patra de moștenitori – colateralii ordinari.....	76
§1. Reglementare relevantă.....	76
§2. Colateralii ordinari	77
Secțiunea a 5-a. Soțul supraviețuitor	78
§1. Reglementare relevantă.....	78
§2. Considerații introductive	79
§3. Condițiile dreptului de moștenire aparținând soțului supraviețuitor	81
§4. Întinderea dreptului de moștenire al soțului supraviețuitor.....	83
§5. Dreptul de abitație al soțului supraviețuitor	84
§6. Dreptul special de moștenire al soțului supraviețuitor	86
§7. Concluzii.....	88
Secțiunea a 6-a. Moștenirea vacantă.....	88
§1. Reglementare relevantă.....	88

§2. Noțiune și natură juridică	90
§3. Procedura declarării vacante a moștenirii. Certificatul de vacanță a moștenirii	92
§4. Concluzii	95

Titlul III. Moștenirea testamentară 97

Capitolul I. Considerații generale privind liberalitățile și dreptul

de a dispune prin liberalități..... 97

Secțiunea 1. Noțiune și domeniu de aplicare..... 97

§1. Reglementare relevantă..... 97

§2. Considerații generale privind noțiunea de liberalitate și cadrul de reglementare legală..... 99

§3. Condițiile generale pentru valabilitatea liberalităților..... 100

3.1. Capacitatea părților în materia liberalităților.

Regula în materie 100

3.2. Momentul la care este cerută capacitatea..... 101

3.3. Excepția în materie – incapacitatea absolută de a dispune

(incapacitate activă) 101

3.3.1. Persoanele care beneficiază de măsura tutelei speciale 101

3.3.2. Minorii 102

3.4. Incapacitatea de a primi – incapacitate pasivă 102

3.4.1. Incapacități absolute de a primi 102

3.4.2. Incapacități relative de a primi..... 103

3.4.3. Sancțiunea incapacităților speciale 105

3.5. Incapacități speciale în materia legatelor 105

3.6. Nulitatea liberalităților deghizate..... 106

Secțiunea a 2-a. Limitele dreptului de a dispune prin liberalități 107

§1. Reglementare relevantă..... 107

§2. Oprirea pactelor asupra moștenirilor nedeschise încă..... 108

§3. Substituțiile fideicomisare..... 109

3.1. Regula în materie 109

3.2. Excepția în materie 110

3.3. Efectele substituției fideicomisare 111

§4. Liberalitățile reziduale 112

4.1. Noțiune și natura juridică a liberalităților reziduale..... 112

§5. Instituții juridice asemănătoare substituției fideicomisare 114

5.1. Fideicomisul fără obligație 114

5.2. Dublul legat condițional..... 114

5.3. Substituția vulgară (ordinară) 115

Secțiunea a 3-a. Reguli speciale în materia efectelor juridice

ale liberalităților 115

§1. Reglementare relevantă..... 115

§2. Revizuirea condițiilor și sarcinilor 116

§3. Clauzele considerate nescrise..... 117

§4. Confirmarea liberalităților..... 118

Capitolul II. Testamentul	119
Secțiunea 1. Testamentul. Noțiune și caractere juridice	119
§1. Reglementare relevantă	119
§2. Testamentul – noțiune, conținut	120
§3. Caracterele juridice ale testamentului	124
§4. Interpretarea și proba testamentului	125
Secțiunea a 2-a. Condiții generale de valabilitate și formele testamentului ...	126
§1. Reglementare relevantă	126
§2. Condiții generale de validitate a testamentului	129
2.1. Condiții de fond	129
2.2. Condiții de formă. Considerații generale	132
2.3. Formele testamentului. Clasificare și enumerare	134
2.3.1. Testamentul olograf	135
2.3.2. Testamentul autentic	138
2.3.3. Testamentele privilegiate	141
2.4. Alte forme testamentare	143
2.5. Testamentul cu element de extraneitate	144
Secțiunea a 3-a. Revocarea voluntară a testamentului	145
§1. Reglementare relevantă	145
§2. Noțiune și formele revocării	146
2.1. Revocarea voluntară expresă	146
2.2. Revocarea voluntară tacită	147
2.3. Retractarea revocării voluntare	148
Secțiunea a 4-a. Legatul	150
§1. Reglementare relevantă	150
§2. Legatul. Noțiune și condiții de valabilitate	153
§3. Clasificarea legatelor	154
3.1. Clasificarea legatelor în raport de obiectul lor	154
3.2. Clasificarea legatelor în raport modalitățile ce afectează legatul	159
§4. Efectele legatelor	160
§5. Ineficacitatea legatelor	162
5.1. Delimitări conceptuale	162
5.2. Revocarea legatelor	163
5.2.1. Considerații generale. Forme de revocare a legatelor	163
5.2.2. Revocarea voluntară a legatului	163
5.2.3. Revocarea judecătorească a legatelor	166
5.3. Caducitatea legatelor	168
5.4. Efectele ineficacității legatelor	170
5.4.1. Dreptul de acrescământ	170
Secțiunea a 5-a. Dezmoștenirea (exheredarea)	171
§1. Reglementare relevantă	171
§2. Noțiune și natură juridică	172
§3. Felurile dezmoștenirii	173
3.1. Dezmoștenirea directă	174

3.2. Dezmoștenirea indirectă	175
3.3. Dezmoștenirea sancțiune	175
§4. Efectele dezmoștenirii	176
§5. Nulitatea exheredării	177
Secțiunea a 6-a. Execuțiunea testamentară	177
§1. Reglementare relevantă	177
§2. Noțiune și lege aplicabilă	179
§3. Desemnarea executorului testamentar și atribuțiile acestuia	180
3.1. Calitățile cerute pentru a fi executor testamentar	180
3.2. Atribuțiile executorului testamentar	181
§4. Răspunderea executorului testamentar	182
§5. Încetarea execuțiunii testamentare	183
§6. Concluzii	183
Capitolul III. Limitele dreptului de a dispune asupra moștenirii	184
Secțiunea 1. Rezerva succesorală și cotitatea disponibilă	184
§1. Reglementare relevantă	184
§2. Delimitări conceptuale și cadrul legal de reglementare	184
§3. Rezerva succesorală – caractere juridice și domeniu de aplicare	186
3.1. Caracterele juridice ale rezervei succesorale	186
3.2. Domeniu de aplicare	188
3.2.1. Rezerva succesorală a descendenților	188
3.2.2. Rezerva ascendenților privilegiați	189
3.2.3. Rezerva soțului supraviețuitor	190
§4. Cotitatea disponibilă	191
4.1. Noțiune și mod de determinare	191
4.2. Cotitatea disponibilă specială recunoscută soțului supraviețuitor	192
Secțiunea a 2-a. Reducțiunea liberalităților excesive	194
§1. Reglementare relevantă	194
§2. Determinarea rezervei succesorale și a cotității disponibile	196
2.1. Determinarea activului brut	198
2.2. Determinarea activului net al moștenirii	199
2.3. Reunirea fictivă la activul net a valorii donațiilor făcute de cel care lasă moștenirea	200
§3. Reducțiunea liberalităților excesive	201
3.1. Noțiune și cadru legal de reglementare	201
3.2. Persoanele care pot invoca reducțiunea	202
3.3. Căile procedurale de realizare a reducțiunii	203
3.4. Ordinea reducțiunii liberalităților excesive	204
3.5. Efectele reducțiunii	205
3.6. Imputarea liberalităților excesive	207

Titlul IV. Transmisiunea și partajul moștenirii	208
Capitolul I. Dreptul de opțiune succesorală.....	208
Secțiunea 1. Fundamentul și termenul de exercitare a dreptului de opțiune succesorală	208
§1. Reglementare relevantă	208
§2. Considerații introductive. Definiție și fundament	209
§3. Dreptul de opțiune succesorală/actul de opțiune succesorală.....	212
3.1. Delimitări conceptuale și caractere juridice	212
3.2. Condiții de valabilitate ale actului de opțiune succesorală	214
§4. Dreptul de opțiune și vocația multiplă la moștenire.....	215
§5. Termenul de opțiune succesorală	216
5.1. Natura juridică și domeniul de aplicare	216
5.2. Durata termenului de opțiune succesorală și mod de calcul	217
5.3. Suspendarea și repunerea în termenul pentru exercitarea dreptului de opțiune succesorală	218
5.4. Prorogarea termenului de opțiune	220
5.5. Reducerea termenului de opțiune.....	221
5.6. Retransmiterea dreptului de opțiune succesorală.....	221
5.7. Împlinirea termenului de opțiune succesorală	222
Secțiunea a 2-a. Formele de exercitare a dreptului de opțiune succesorală....	223
§1. Reglementare relevantă.....	223
§2. Acceptarea moștenirii.....	226
2.1. Acceptarea voluntară expresă	228
2.2. Acceptarea voluntară tacită.....	229
2.3. Acceptarea forțată	231
2.4. Efectele acceptării.....	232
2.4.1. Efectele acceptării voluntare.....	232
2.4.2. Efectele particulare ale acceptării forțate.....	232
§3. Renunțarea la moștenire.....	233
3.1. Noțiune și forma renunțării	233
3.2. Efectele renunțării.....	234
3.3. Renunțarea frauduloasă.....	235
3.4. Revocarea renunțării	235
§4. Anularea actului de opțiune succesorală	236
Secțiunea a 3-a. Inventarierea și conservarea bunurilor succesoriale	236
§1. Reglementare relevantă	236
§2. Inventarierea. Noțiune și cadru legal de reglementare	237
§3. Măsurile speciale de conservare a bunurilor	238
Capitolul II. Transmisiunea moștenirii	240
Secțiunea 1. Noțiune și obiectul transmisiunii moștenirii	240
§1. Reglementare relevantă.....	240
§2. Obiectul transmisiunii	240
2.1. Conținutul activului succesoral.....	241
2.2. Amintirile de familie.....	241

2.3. Conținutul pasivului succesoral	242
§3. Transmisiunea patrimoniului succesoral.....	243
3.1. Transmisiunea activului moștenirii.....	243
3.2. Transmisiunea pasivului moștenirii	244
§4. Contribuția moștenitorilor la plata datoriilor	245
Secțiunea a 2-a. Sezina	246
§1. Reglementare relevantă.....	246
§2. Noțiune și fundament	247
§3. Moștenitorii sezinari	247
§4. Efectele sezonei	248
§5. Trimiterea în posesia moștenirii a moștenitorilor nesezinari	248
Secțiunea a 3-a. Petiția de ereditate	249
§1. Reglementare relevantă.....	249
§2. Noțiune și fundament	252
§3. Efectele petiției de ereditate	253
§4. Concluzii	255
Secțiunea a 4-a. Certificatul de moștenitor.....	255
§1. Reglementare relevantă.....	255
§2. Noțiune și natură juridică.....	257
§3. Procedura eliberării certificatului de moștenitor	258
§4. Anularea certificatului de moștenitor	259
Capitolul III. Partajul moștenirii și raportul donațiilor	261
Secțiunea 1. Partajul succesoral.....	261
§1. Reglementare relevantă.....	261
1.1. Dispoziții din Codul civil.....	261
1.2. Dispoziții din Codul de procedură civilă	264
§2. Noțiune.....	268
§3. Starea de indiviziune	268
§4. Formele partajului	269
§5. Efectele juridice ale partajului	271
5.1. Garanția pentru evicțiune și vicii ascunse.....	272
§6. Desființarea partajului.....	272
Secțiunea a 2-a. Raportul donațiilor	272
§1. Reglementare relevantă.....	272
§2. Definiție și fundament juridic	274
§3. Condițiile obligației legale de raport.....	275
3.1. Categoriile de moștenitori obligate la raportul donațiilor	276
3.2. Moștenirea trebuie să fie legală	276
3.3. Moștenirea să fi fost acceptată.....	277
3.4. Moștenitorul să aibă calitatea de donatar.....	277
3.5. Donația să nu fie scutită de raport.....	278
§4. Persoanele care pot cere raportul donațiilor	279
§5. Modurile de efectuare a raportului	280
5.1. Raportul prin preluare.....	280
5.2. Raportul prin imputație	281

5.3. Raportul în bani	281
§6. Raportul datoriilor	282
Secțiunea a 3-a. Partajul de ascendent.....	284
§1. Reglementare relevantă	284
§2. Noțiune și fundamentul instituției	285
§3. Condițiile de validitate ale împărțelii de ascendent.....	286
3.1. Condiții generale.....	286
3.2. Persoanele care pot face împărțeala de ascendent	286
3.3. Persoanele între care se face împărțeala	286
3.4. Obiectul partajului de ascendent.....	287
§4. Forme de efectuare a partajului de ascendent	287
§5. Efectele partajului de ascendent.....	288
§6. Desființarea împărțelii de ascendent	289
§7. Concluzii	290
Bibliografie	291